

ՄԱՅՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՑ

**ԱԿԱԳԵՄԻԱՌԱՅ ԼԵՎՈՆ ՕՐՔԵԼՈՒ ՄԵՆԴՅԱՆ 80-ԱՄ-
ՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ.**—Հուլիսի 7-ին լրացավ աշխարհաճո-
յակ կենսաբան, ակադեմիկոս Լեոն Օրբելու ծննդյան
80 տարին:

Մեծ գիտնականը ծնվել է 1832 թվականին Հրազ-
դանի շրջանի Սաղկաձոր գյուղում: 1859 թվականին
ռեզնիստի ակադեմիայի Քրիստի 3-րդ գիմնա-
զիան, նա մեկնում է Պետերբուրգ և ընդունվում ռազ-
մա-քաղական ակադեմիան: Ուսանողական տարիե-
րից էլ նա սկսում է աշխատել մեծահայտնի կենսաբան
Պավլովի լաբորատորիայում: Երկար տարիներ ուսու-
ցիչ է աշակերտ աշխատել նա Միասին, 1913 թվակա-
նից Օրբելու դեկավարությանն են վստահվում մի շարք
դիտական հիմնարկներ, իր գիտական գործունեության
թիվացում նա կատարում է նոր հետազոտություններ,
հարստացնում կենսաբանական գիտությունը: Օրբելին
հեղինակն է մի շարք կարևոր ուսումնասիրությունե-
րի: Մեծ կենսաբանը գիտությանը մեծ ծառայությունե-
րն ավարտեց իրենից համար քաղմիջոց պարզեցնելով
է պետության կողմից:

Անվանի կենսաբանը միաժամանակ արտասահման-
յան մի շարք երկրների ակադեմիկոսների և գիտական
ընկերությունների պատվավոր անդամ է:

**ԱՆՎԱՆԻ ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԳԵՂԱՄ ԱՂԱՋԱՆՑԱՆԻ ՀՈՐԵԼԻ-
ՑԱՆԸ.**—Հունիսի 30-ին նշվեց Հայկական ՍՍՏ Գի-
տությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, գիտության
վաստակավոր գործիչ, դոկտոր-պրոֆեսոր Գեղամ Խա-
չատուրի Աղաջանյանի ծննդյան 70-և գիտական ու
հասարակական գործունեության 50-ամյակը:

Հանդիսավոր նիստը, որին ներկա էր հանդիսականե-
րի սովորական թաղամասից, տեղի ունեցավ 4. Ստա-
նիսլավովսկու անվան ռուսական թատրոնում:

Ներածական խոսքում գյուղատնտեսական մթերքնե-
րի արտադրության և մթերումների միևնույն Պետրոս-
յանը նշեց Հորեյարի կարևոր ուսումնասիրություննե-
րը գյուղատնտեսության բնագավառում:

Հորեյարի կյանքի և գործունեության մասին հան-
գամանորեն զննուցեց զոկտ.-պրոֆ. Մատթեոսյանը:

Ապա ելույթ ունեցան դիտական հաստատություն-
ների, գյուղատնտեսական հիմնարկների և այլ ձեռ-
նարկությունների ներկայացուցիչներ, որոնք շնորհ-
քեն ողջունեցին Հորեյարին:

**ՓԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ ԱՐԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՄԵՆԴՅԱՆ
60-ԱՄՅԱԿԸ.**—Հայֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճն էին
հավաքվել շատ արվեստասերներ՝ նշելու Հայկական
ՍՍՏ ժողովրդական նկարիչ, ՍՍՏԳ Գեղարվեստի ա-
կադեմիայի իսկական անդամ Արա Սարգսյանի ծննդե-
յան 60-ամյակը:

Բացելով Հորեյարական երեկոն, Հայաստանի կեր-
պարվեստագետների միության նախագահ Ռ. Պարսամ-
յանն առաջ.

— Մենք հավաքվել ենք՝ մեծարելու սովետահայ
կերպարվեստի առաջանգավոր վարպետներին՝ մեկին՝
Արա Սարգսյանին, նրա ծննդյան 60-և ստեղծագոր-
ծական գործունեության 40-ամյակի առթիվ:

Արա Սարգսյանի արվեստն այդ 40 տարիների ըն-
թացքում ցնցել է որոշումների ուղիով: Նա այն քան-
դակագործներից է, որոնց մոտ քանդակագործական
կանոնների պահպանումը զուգակցված է պլաստիկա-
կան լեզվի սուր, ուժեղ և համոզիչ վերարտադրմանը:
Այդ մասին են վկայում դեռևս վաղ շրջանի աշխա-
տանքները, ինչպիսիք են երաժշտագետ Ռ. Ռոբերտի,
կոմպոզիտոր Կ. Վելգելի, Ե. Զաղեյանի դիմաքանդակ-
ները, «Լուռ վիշտը» կոմպոզիցիան: Սովետահայ գիմա-
քանդակի ոսկե ֆուդում են կոմպոզիտոր Ն. Տիգրան-
յանի, թատերագետ Ա. Ջիլիկիցովի, ճարտարապետ Թ.
Թորամանյանի, Ա. Երիվանցզոյի և այլ անվանի
մարդկանց դիմաքանդակները:

Ա. Սարգսյանը տիրապետում է քանդակի արխի-
տեկտոնիկային, որի շնորհիվ կարողանում է քանդակը
վարպետորեն միահյուսել պատվանդանի և ողջ ճա-
տարապետական կոմպոզիցիայի հետ: Գրա լավագույն ո-

ընկերները են՝ «Մայրամբան» ասպետությունը, հերոսներին՝ նվիրված հուշարձանը (Երևանի մարզում, Սարգսյանի պանթեոնում, Ս. Մ. Կիրովի հուշարձանը Կիրովականում, Նեխոսի մոնաստերում և այլն)։

Նա միաժամանակ բնօրինակոր աշխատանք է կատարել՝ թատերական արվեստի բնագավառում, ձևավորելով մի շարք ներկայացումներ (Ռեմոնտ, «Պաղատան» աղբյուր և այլն)։

Ստեղծագործական բնօրինակոր գործունեության հետ մեկտեղ Արա Սարգսյանը հանդես է եկել նաև որպես ակտիվ հասարակական գործիչ, դիտանկան ու մանկավարժ։ Նա հիմնադրել է Սրանի Գեղարվեստական ինստիտուտը, դաստիարակել է շատ երիտասարդ արվեստագետներին։

Հերոսը քննադատել էր ռեժիսորներին Ս. Բարաշյանը (Հայկական ՍՍՌ Կուլտուրայի միևնույնություն), Գ. Խանջյանը (Կերպարվեստագետների միություն), Ս. Խանդավյանը (Գրողների միություն), Մ. Դավթյանը (Կուլտուրայի աշխատողների արհմիություն), Վ. Վարդանյանը (Հայկական թատերական ընկերություն), Գ. Զանիրյանը (Ստեղծական անվան պետական թատրոն), Ն. Սիմոնյանը (Նոր Դիլիի Շենքարա կոլեկտիվություն)։

Վերջում իր գոհունակության խոսքն ասաց Արա Սարգսյանը։

ԺԱՆ ԺԱԿ ՌՈՒՍՏՈՒՆ ԴԵՆՎԵՐԱՆ 250-ԱՄՅԱԿԸ.— Հայաստանի Արվեստի աշխատողների տանը նշվեց տասնութերորդ դարի ֆրանսիական մեծ լուսավորիչ Ժան Ժակ Ռուստին ծննդյան 250-ամյակը։

Նրա կյանքի, հասարակական ու լուսավորչական գործունեության մասին զեկուցեց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս Արզար Հովհաննիսյանը։ Նա առանձնապես կանգ առավ մեծ լուսավորիչ գրական ժառանգության վերլուծության վրա, ցույց տվեց այն վիթխարի ազդեցությունը, որ նրա դադափարներն ունեցել են տասնութերորդ դարի ֆրանսիական բուրժուական ռևոլյուցիայի նախապատրաստման ու անցկացման համար։

Երկրոն կազմակերպել է ին «Ֆրանսիա—ՍՍՌ» ընկերության Հայկական բաժանմունքը և Արտասահմանյան երկրների հետ բարեկամության և կուլտուրական կապի հայկական ընկերությունը։

ՀԱՐՏԱՐԱՐՊԵՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՑՈՒՑԱԶԱՆԳԵՍ.— Հայաստանի Ժողովրդավարական տանը բացվել է ցուցահանդես, որտեղ ներկայացված են ռեպուբլիկայի նախագծային ինստիտուտների և այլ կազմակերպությունների կողմից մշակված մեծ թվով նախագծեր։ Դրանց կառուցվող և կառուցվելիք բնակելի տների, կուլտուրայի, սպանների, արդյունաբերական ձեռնարկությունների, դիտական հաստատությունների նախագիծեր են, որոնց հիմնականում ստեղծվել են վերջին երկու տարում։ Ցուցահանդեսի ցուցանիշները պատմում են Հայաստանում կառուցողական մեծ աշխատանքների, քաղաքաշինության նոր հեռանկարների մասին։

Նախագծերի մասին քաղաքաշինության տվեցին տեղական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետի Էրնարտու-

թյան և հարտարարականության գործերի պետական կոմիտեի նախագահ Գ. Աղաբաբյանը, Երևան քաղաքի դիտավոր հարտարարական է. Սառայանը, Եղայանը, խաղի՞ն ինստիտուտի դիրեկտոր Մ. Գրիգորյանը, Հայաստանի հարտարարականների միության վարչության նախագահ Վ. Հարությունյանը և ուրիշներ։ Նրանց հատկապես պատմեցին քաղաքական պանդային տների, բնակելի, դպրոցական և այլ շենքերի ախպարին նախագծերի, պանդամային կինթատրոնի, Հրազդան քաղաքի հասակագի մասին։

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱԿԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍԱՐԱՆԻ 40-ԱՄՅԱԿԸ.— Հունիսի 30-ին լրացավ Երևանի Փանոս Թեյլմեզյանի անվան զեղարվեստական ուսումնարանի հիմնադրման 40-ամյակը, Անցած շորս տասնամյակների ուսումնարանը դարձել է կերպարվեստի կադրերի հիմնադիր դարերնց։ Նա տվել է 287 շրջանավարտներ, որոնց ստեղծագործական և մանկավարժական աշխատանքի են անցել ոչ միայն Հայաստանում, այլև միության մյուս ռեպուբլիկաներում։

ԻՆՖԵՐՈՒՍ ՆԿԱՐԻՉ ՍՈՒՐԵՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ ՑՈՒՑԱԶԱՆԳԵՍԸ.— Ժողովրդական ստեղծագործության Ռեպուբլիկական տան զեղարվեստական ինքնագործունեության դահլիճում բացվեց ինքնուրու նկարիչ Սարեն Պետրոսյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը։

Ցուցահանդեսում ներկայացված է շուրջ 80 աշխատանք՝ դիմանկարներ, նատյուրմորտներ և պեյզաժներ։

Ցուցահանդեսի բացմանը ներածական խոսք ասաց Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ Ս. Աղայանը։

Ս. Պետրոսյանի աշխատանքների մասին պատմեց ժողովրդական ստեղծագործության Ռեպուբլիկական տան կերպարական տրվեստի բաժնի վարիչ Ա. Բարսյանը։

Ողջույնի խոսք ասացին նկարիչ Գ. Խանջյանը, բանաստեղծ Մ. Հարությունյանը և բանասիրական դիտությունների թեկնածու Վ. Ղազարյանը։

ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆԱԿԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍԱՐԱՆԻ 25-ԹԵՐՈՒՆԻ.— Երբորդ տարին է, ինչ Արվեստի աշխատողների տանը գործում է բանվոր երիտասարդության կերպարվեստի ստուդիա, որտեղ բնօրինակում է մայրաքաղաքի տարբեր հիմնարկ-ձեռնարկություններում աշխատող 31 երիտասարդ բանվոր, Նրանք, աշխատելու ղուգրեթ, զբաղվում են նաև զեղանկարչության ու քանդակագործության մեջ, Ստուդիայի ղեկավարն է երիտասարդ նկարիչ Հրաչիկ Գաբրիելյանը։

Որոնք Արվեստի աշխատողների տանը բացվեց երիտասարդ նկարիչների հանգիստ ցուցահանդեսը, ուր ներկայացված է զեղանկարչական, զբաղիկական և քանդակագործական շուրջ 200 աշխատանք։

Ելույթ ունենալով ցուցահանդեսի բացմանը, Հայկական ՍՍՌ ժողովրդական նկարիչ Մհեր Աբրեղյանը ասաց.

— Ներկայացված գործերից շատերը խոստովանելի են և վկայում են, որ հանդես է դալիս նոր, շնորհայի երիտասարդություն։ Եվ, ով դիտե, զուցե նրանի-

քից շատերը ապագայում կդառնան առնչելի նկարիչներ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՏԱԳԱՀԱՆՔՆԵՐԻ ՆՈՐ ՔԱՐՏԵՑՆԵՐ.—Ռեհադուքիկայի Երկրաբանական դիտությունների ինստիտուտը կազմել է Հայաստանի տեղագրության և առանձին հանքաշրջանների մետաղահանքերի նոր քարտեզները: Դրանք մեջ ընդհանրացված են դուրսավոր և հազվագյուտ մետաղների հանքավայրերի դրացման ու տեղաբաշխման օրինակաբանությունների հայտնաբերման ասպարեզում կատարված բազմամյա հետազոտությունների արդյունքները:

Ինստիտուտի գերեկտոր, Հայաստանի դիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս Ս. Ս. Մկրտչյանը հաղորդեց, որ այդ քարտեզները թույլ կաան նպատակալաց ուղղություն տալ օրոնման ու հետախուզման աշխատանքներին, հայտնաբերել տաշինքում անհայտ նոր հանքադրացման շրջաններ և ճշտորեն գնահատել ոգտագործվող հանքավայրերի հնունկարները:

Կատարված հետազոտությունները թույլ տվեցին նոր ձևով գնահատել Ալավերդի, Աղթալայի, Եմալուի, Ղափանի և ուրիշ հին հանքավայրերի հետնկարները: Վերջին մասնակներս մետաղահանքերի նոր քարտեզների հիման վրա կատարված նրկրաբանահետախուզական աշխատանքները հնարավորություն տվեցին մի քանի անգամ ընդլայնել ռեհադուքիկայի պղնձարդյունաբերության համքի բազան:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՆՈՐ ԶՐԱՏԱՐ.—Երևանը պատկանում է այն քաղաքների թվին, որոնք հապկապես արագ են աճում: Վերջին լորս տարում քաղաքի բնակչությունը աճել է 109 000 մարդով: Ներկայումս Երևան քաղաքում ապրում և աշխատում է ալելի քան 600 000 մարդ: Բնակչության ալղպիսի աճը անհրաժեշտ է դարձնում, որպեսզի տեղական օրգանները ապահովեն քաղաքային տնտեսության բոլոր բնագավառների անընդմեջ զարգացումը: Անհրաժեշտ է կառուցել բնակիչի շենքեր, բաց անել նոր փողոցներ և հասարակական սենդի ու կուլուր-կենցաղային այլ օբյեկտներ:

Քաղաքային տնտեսության մեջ հատուկ տեղ է գրավում ջրամատակարարումը: Նախատեսություններն Երևանի աղբարեակնություն միայն փոքր մասն էր օգտվում կաթնաղբյուրի քրեթից: 1913 թվականին կառուցված ջրատար քաղաքին տալիս էր մեկ վայրկյանում 15 լիտր ջուր: Քաղաքայինների հնչող մեծամասնությունը

օգտվում էր քրհորեներից: Այդ պատճառով էլ հաճախ առաջանում էին դանազան տարափոխիկ հիվանդություններ:

Գրությունն այլ է ալմ, Միայն վերջին տարիներին կառուցվել են նրկու նոր ջրատարներ՝ Կաթնաղբյուրի 3-րդ և Արզնու 2-րդ ջրատարները: Անցյալ տարի քաղաքն ստացել է 90 000 000 խորանարդ մետր ջուր, որը 1957 թվականի համեմատությամբ մի տոկոսով ալելի է:

Լրացուցել տղրյուրներ շահագործման հանձնելու գործը անհետաճելի խնդիր էր դառնում: Պետք էր անպայման օգտագործել Եոր-չորի ջրերը: Այդ ուղղությամբ զգալի աշխատանքներ կատարվեցին զոնես անցյալ տարի, Հաշվումները ցույց տվեցին, որ Եոր-չորի տղրյուրները քաղաքին մեկ վայրկյանում կարող են տալ 380 լիտր ջուր, որից Աշտարակի նրեք նոր սղխողների և Գիտությունների ակադեմիայի օբյեկտները կստանան 110 լիտր ջուր, իսկ մնացած 270 լիտրը (մեկ վայրկյանում) կտրվի Եահոմյանի և քաղաքի այլ շրջաններին: Քաղաքի աշխատավորությունը, հիմնարկ-ձեռնարկությունների կուլեկտիվները մեծ պատրաստակամություն հայտնեցին՝ մասնակցելու նոր ջրատարի կառուցմանը:

Դրվում էր մեծ գործի սկիզբը: Անհրաժեշտ էր հալաքել Եոր-չորի ջրերը, կառուցել հղոր պոմպակայան, որը ջուրը կմղեր 185 մետր ուղղահայաց բարձրության վրա՝ դեպի ջրատարի խողովակաշարը: Ձրգվեց խրամուղին, որի նրկարությունը մոտ 18 կիլոմետր է: Անհրաժեշտ էր վերակառուցել նաև Աշտարակի էլեկտրակենթակայանը, մոր պետք է իլեցվեին 6 000 վոլտ լարվածությամբ հասանքատար գծեր: Այլ աշխատանքները կատարելու համար պահանջվեց 1 000 000 ոսթրի:

Հայն մրցություն ծավալվեց Եհոմյանի և քաղաքային գործկոմի շինվերանորոգման տրեհանների աշխատողների միլի: Պոմպակայանի կառուցման հետ մեկտեղ կատարվեցին նաև սարքավորումների տեղադրման աշխատանքները: Կուլեկտիվների համերաջի և լարված աշխատանքը տվեց իր փայլուն արդյունքը: Հոռիսի 30-ին Եոր-չորի ջրերը Քասախի մորից մղվեցին խողովակաշար, ու այնուհետև քաղաք:

Եռառվ կալարտվեն ջրատարի փորձարկման աշխատանքները և քաղաքի աշխատավորությունը կստանա Եոր-չորի սառնորակ ջրերը:

